

Kulcsfontosságú az amerikai s

A hazánkban is jelen lévő zárlati károsítók közé sorolandó szőlő arany színű sárgaság betegség (grapevine flavescence dorée, FD) elleni védelem egyik legkritikusabb pontja a kórokozót terjesztő amerikai szőlőkabóca elleni célzott és időzített védekezés. Az amerikai szőlőkabóca nem közvetlen kártételével, hanem a fitoplazma terjesztésével okoz tetemes gazdasági veszteséget szőlőben, éppen ezért elengedhetetlen védekezni ellene.

A fitoplazma Európában őshonos, és eredetileg vadon élő növényeken, például égeren és erdei iszalagon fordult elő. Súlyos betegséggé akkor vált, amikor megjelent vektora, az amerikai szőlőkabóca, amely képes a fertőzést szőlőről szőlőre terjeszteni. A betegséget szőlőn először az 1950-es években, Franciaországban azonosították, és feltételezhető, hogy va-

A fertőzőképesség kialakulásához a kabócának 7-8 napos folyamatos táplálkozásra van szüksége

don termő gazdanövényekről került át terjesztő rovar segítségével a termesztett szőlőre. A betegség tüneteiről és hazai elterjedéséről májusi számunkban írtunk.

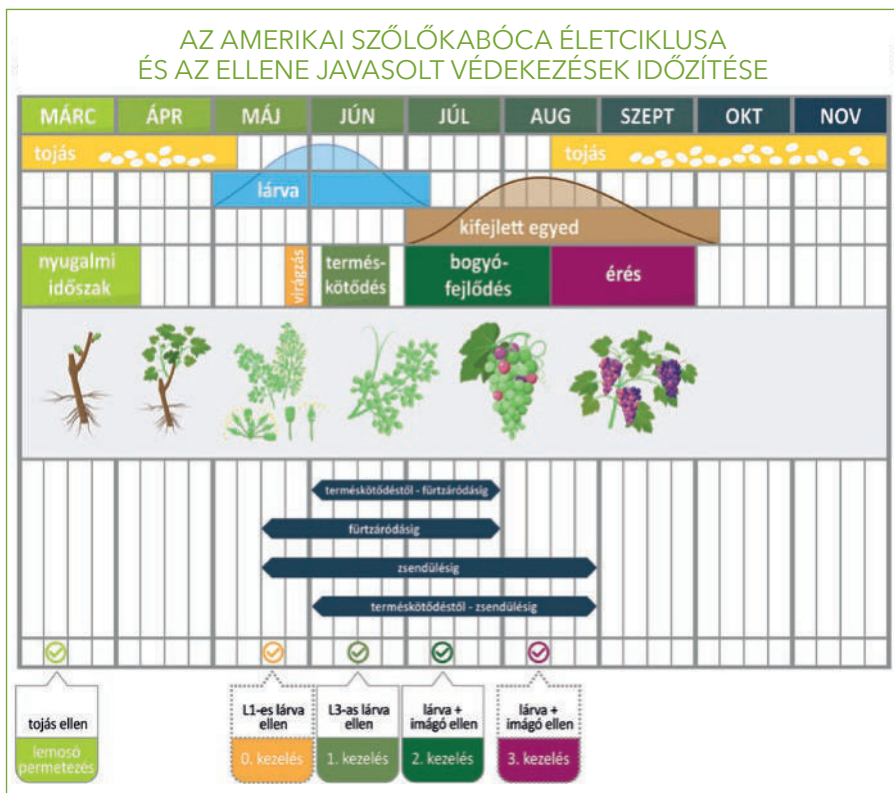
Az amerikai szőlőkabóca (*Scaphoideus titanus*) csak a szőlőn táplálkozik, azonban több szőlőfajon (*Vitis labrusca*, *V. riparia*, *V. berlandieri*, *V. vinifera* stb.) is előfordul. Az imágók július közepétől szeptember közepéig jelennek meg tömegesen, késő délután, este és éjszaka aktívak. Az alacsony relatív nedvességtartalmú nappali órákban kevésbé aktívak.

A terjesztő vektor elleni sikeres védekezés feltételei a pontos azonosítás és időzítés: a különböző fejlődési alakok (L₁-L₅ lárva, imágó) morfológiai jellemzőik alapján felismerhetők, ebben vizuális megfigyelés vagy sárga ragacslapok használata segíthet.

A különböző lárvastádiumokban (L₁-L₅) a lárvák feje és torszelvényei jellegzetesek, valamint a potrohvégeken látható két folt is segíthet a beazonosításban. Az imágó világosbarna-narancssárga színű, jellegzetes mintázatú, 5-6 milliméteres. A fejétől egy, az előháton két, a pajzson három harántszáv látható. Szárnyai okkersárga alapon fehéres-fekete foltosak. Jellegzetes a száj körüli csíkozás, innen ered a „rúzsos száj” kifejezés is. A kifej-

1. Az arany színű sárgaság fitoplazmával fertőzött szőlő levelei a fonák felé sodródnak, kanalасodnak és jellegzetes háromszög alakúak
2. Az amerikai szőlőkabóca L₁-es lárvái

zölőkabóca elleni védekezés

SZŐLŐBEN KABÓCAFAJOK ELLEN ENGEDÉLYEZETT ROVARÖLŐ SZEREK (2025)

Készítmény	Hatóanyag	Forgalmi kategória	Legkisebb kiszerelés	A legkisebb kiszereléssel lekezelhető terület	A kezelések maximális száma egy tenyészidőszakban	Alkalmasság a lárvák és/vagy az imágók elleni védekezésre (ábra alapján)	Hatásmechanizmus
Axiendo 2,5 WG	lambda-cihalotrin	III.	5 g	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Decis	deltametrin	III.	5×3 ml; 50 ml	5×200 m ² 3333 m ²	2	1-2-3	kontakt
Decis Forte	deltametrin	I.	1 l	13 ha	2	1-2-3	kontakt
Decis Mega	deltametrin	II.	100 ml; 1 l	666 m ²	3	1-2-3	kontakt
Deltam System	flupiradifuron	II. III.	> 500 ml ≤ 500 ml (4; 5; 6; 8; 10; 12; 50; 75; 100; 125; 250; 300; 500 ml)	0,2 ha 10 m ²	1	1-2	felszívódó
Detector	deltametrin	I.	1 l	13 ha	2	1-2-3	kontakt
Dripp Extra*	napraforgóolaj + lecitin	III.	0,1 l	33 m ²	3	0	kontakt
Full 5 CS	lambda-cihalotrin	III.	2,5 ml	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Gazelle 20 SG	acetamiprid	I. II. III.	≥ 200 g ≥ 5 g 2; 3; 4 g	0,8 ha 130 m ² 66 m ²	1	1	felszívódó
Gravity*	napraforgóolaj + lecitin	III.	0,1 l	33 m ²	3	0	kontakt
Karate Zeon 050 CS	lambda-cihalotrin	III.	2,5 ml	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Karate Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin	III.	2,5 ml	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Kendo 5 CS	lambda-cihalotrin	III.	2,5 ml	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Klartan 24 EW	tau-fluvalinát	I. II.	≥ 0,2 l 3; 50 ml	0,66 ha 100 m ²	2	1-2-3	kontakt
La-Cy Extra	lambda-cihalotrin	III.	5 g	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Lamdex Extra	lambda-cihalotrin	III.	5 g	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Laser*	spinozad	II.	500 ml; 1 l; 5 l	1,25 ha	2	1	kontakt
Laser Duplo*	spinozad	II. III.	> 100; 250; 500 ml; 1 l ≤ 40 ml (2; 4; 5; 10; 20; 40 ml)	0,5 ha 100 m ²	2	1	kontakt
Limocide*	narancsolaj	II.	1 l	1 ha	6	1-2-3	kontakt
Mavrik 24 EW	tau-fluvalinát	I. II.	≥ 0,2 l 3; 50 ml	0,66 ha 100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Monospel 24 EW	tau-fluvalinát	I. II.	≥ 0,2 l 3; 50 ml	0,66 ha 100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Mospilan 20 SG	acetamiprid	I. II. III.	≥ 200 g ≥ 5 g 2; 3; 4 g	0,8 ha 130 m ² 66 m ²	1	1	felszívódó
Mospilan 20 SG Original	acetamiprid	I. II. III.	≥ 200 g ≥ 5 g 2; 3; 4 g	0,8 ha 130 m ² 66 m ²	1	1	felszívódó
Nexsuba*	spinozad	II.	500 ml; 1 l; 5 l	1,25 ha	2	1	kontakt
Ninja Zeon 5 CS	lambda-cihalotrin	III.	2,5 ml	100 m ²	2	1-2-3	kontakt
Rafting	acetamiprid	I. II. III.	≥ 200 g ≥ 5 g 2; 3; 4 g	0,8 ha 130 m ² 66 m ²	1	1	felszívódó
Sanium System	flupiradifuron	II. III.	> 500 ml ≤ 500 ml (4; 5; 6; 8; 10; 12; 50; 75; 100; 125; 250; 300; 500 ml)	0,2 ha 10 m ²	1	1-2	felszívódó
Sivanto Prime	flupiradifuron	I. II.	200 l 50 ml; 1 l	500 ha 1000 m ²	1	1-2	felszívódó
Sivanto Energy	deltametrin + flupiradifuron	I.	250 ml – 15 l	0,6 ha	2	1-2-3	kontakt+ felszívódó
Vegarep EC*	napraforgóolaj + lecitin	III.	0,1; 0,2; 0,5 l	33 m ²	3	0	kontakt
Spilan 20 SG	acetamiprid	I. II. III.	≥ 200 g ≥ 5 g 2; 3; 4 g	0,8 ha 130 m ² 66 m ²	1	1	felszívódó

Forrás: Növényvédő szerek adatbázisa, Nébih; * Ökológiai termesztésben is felhasználható

ÚJ SZÜKSÉGHELYZETI ENGEDÉLYEK A SZŐLŐ VÉDELMEBEN

Bővült a szőlő aranyszínű sárgaság betegség (grapevine flavescence dorée, röviden FD) vektora elleni védekezéshez elérhető készítmények köre. Két, ökológiai gazdálkodásban is alkalmazható rovarölő szerre adott ki szükséghelyzeti engedélyt a Nemzeti Élelmiszerlánc-biztonsági Hivatal. A NeemAzal-T/S és a Pyregard készítmények szőlőkultúrában, ökológiai és konvencionális termesztésben egyaránt felhasználhatók az amerikai szőlőkabóca ellen.

A Magyarországon nem engedélyezett Pyregard (40 g/l piretrin) rovarölő szer 2025. július 8-tól október 31-ig használható fel az ország teljes területén ökológiai és konvencionális termesztésben földi permetezéssel kijuttatva. A készítmény szőlőkultúrában az amerikai szőlőkabóca ellen (növényvizsgálat alapján) a lárvák és a kifejlett alak ellen maximum két alkalommal 0,75 l/ha dózisban 800-1000 l/ha permetlével juttatható ki. Szőlőben előírás szerinti felhasználás esetén az élelmezés-egészségügyi várakozási idő

7 nap. Fontos kiemelni, hogy virágzó gyomnövényeket tömegesen látogató méhek jelenléte esetén a készítmény nem használható! Továbbá a szóban forgó Pyregard vagy bármely más, piretrin hatóanyagot tartalmazó készítmény ugyanazon a területen maximum kétszer alkalmazható a teljes vegetáció alatt.

A NeemAzal-T/S (10 g/l azadirachtin) rovarölő szer Magyarország teljes területén szőlőkultúrában földi permetezéses kijuttatással 2025. július 17-től 2025. november 13-ig használható fel. A készítmény amerikai szőlőkabóca ellen maximum két alkalommal 3,0 l/ha dózisban, 400-800 l/ha permetlé mennyiséggel juttatható ki. Az előírás szerinti felhasználás esetén az élelmezés-egészségügyi várakozási idő 3 nap szőlőben.

Mindkét készítmény szükséghelyzeti felhasználásakor az engedélyokiratukban megjelölt munkavédelmi szabályok és környezetvédelmi előírások szigorú betartása szükséges.

lett kabócák a hajtások levelein, különösen a felsőbb régióban figyelhetők meg, de nehéz észrevenni őket, mert rejtőszí-nük jól illeszkedik a környezethez.

A rajzascsuc s időjárástól függően a július vége, augusztus közepe közötti időszakra esik, ekkor érdemes megfigyelni a sárga ragacsapok fogási eredményeit.

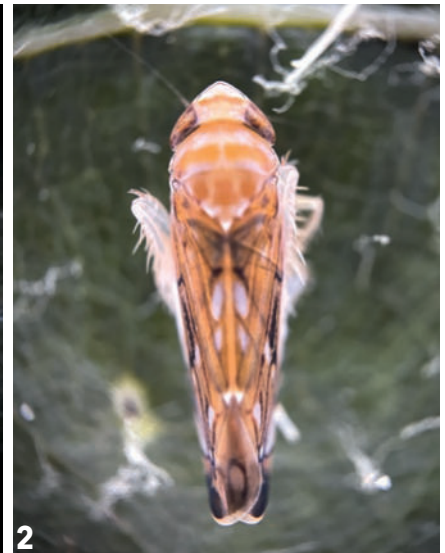
A megtermékenyített nőtényi össz-el a szőlő másodéves vesszőinek kéregrepedéseibe, a foszló kéreg alá helyezi el a tojásokat. A lárvák kelése május közepétől indul, és akár július elejéig elhúzódhat. A lárvák főleg a hajtások alsó leveleinek fonákán tartózkodnak.

Fertőzött növényállományban a fiatal lárvák táplálkozásuk során már képesek felvenni a fitoplazmát, így az L₄-L₅ stádiumú lárvák, valamint az imágók már perzisztens módon képesek az FD terjesztésére. A fertőzőképesség kialakulásához a kabócának 7-8 napos folyamatos táplálkozásra van szüksége, ezt követi egy hosszú (akár 10-42 napos) lappangási időszak, míg a kórokozó felszaporodik a rovar nyálmirigyében. Miután felvette a fitoplazmát, a rovar élete végéig fertőzőképes marad, azonban a betegség nem öröklődik tovább a következő generációra, tehát a fitoplazma a tojásokba már nem jut be. Az öt lárvastádium után megjelenő imágók – július végén és augusztus elején – már tömegesen megfigyelhetők.

A védekezés megfelelő időzítésében segíthet továbbá a Nébih károsítómonitoring rendszerének alkalmazása és követése, amely alkalmas egyebek kö-

1. Az amerikai szőlőkabóca L₃-as, L₄-es és L₅-ös lárvafokozatai
2. Kifejlett amerikai szőlőkabóca

zött az amerikai szőlőkabóca megfigyelésére (az esetleges fejlődési állapot megjelölésével), valamint terjedésének nyomon követésére.

Az amerikai szőlőkabóca elleni hatékony fellépés nemcsak az adott ültetvény védelme szempontjából kulcsfontosságú, hanem a környező borvidékek, sőt a teljes hazai szőlőtermesztés védelme érdekében is elengedhetetlen. Hiszen már a Somlón, vagyis Magyarország legkisebb történelmi borvidékén is megjelent a betegség, így a hazai borvidékek közel 70%-át érinti a fertőzés.

A vektor elleni védekezés nem csupán ajánlott, hanem elengedhetetlen a

szőlő aranyszínű sárgaság terjedésének megakadályozásához. A jelenlegi időszak különösen alkalmas az imágók elleni fellépésre, így érdemes minden lehetőséget kihasználni, legyen az ökológiai vagy konvencionális, hogy hosszú távon is megóvjuk ültetvényeinket.

Az amerikai szőlőkabóca elleni, alapengedéllyel rendelkező készítmények összefoglaló táblázata, valamint a vektor elleni védekezéshez szükséges további információk elérhetők a Nébih új, amerikai szőlőkabócával kapcsolatos oldalán.

A kabócáról készült képekért külön köszönet Tüh Annamáriának.

Bodor-Zanker Angéla

növényorvos